

вироби дозволяють їхнім покупцям отримувати артефакти, які нагадують їм рідне місто та його історію.

Крім того, олешківці для використання в Telegram створили наліпки, присвячені населеним пунктам Олешківської громади. Зокрема на наліпках, присвячених Олешкам, зображені піски, річки та ліс, які відображають природні принади Олешшя.

Отже, діяльність олешківських груп в соціальних мережах дозволяє мешканцям Олешківської громади зберігати колективну пам'ять, свою ідентичність та єдність. У свою чергу, завдяки активній діяльності олешківців в онлайн-середовищі та реальному житті, продовжує писатися історія Олешківського краю.

Список використаних джерел

1. Типові Олешки. URL: <https://www.facebook.com/groups/typovioleshky> (дата звернення: 09.02.2026).

ТЕРЕНТ'ЄВА Анна Валеріївна,
професор кафедри адміністративно-
правових дисциплін навчально-
наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ, доктор наук з державного
управління, професор

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Наразі ми спостерігаємо стрімкі зміни геополітичного ландшафту та злам світової безпекової системи, що сформувалася по завершенню Другої світової війни, та була основою світоустрою із гарантуванням недоторканості державних кордонів і права на самовизначення. За умов, коли світ постав перед безпрецедентними безпековими викликами, мають бути опрацьовані нові антикризові рішення щодо забезпечення міжнародних гуманітарних норм, які особливо чутливим є для України в умовах триваючої російської агресії задля забезпечення не тільки ефективної оборони, а також повоєнного відновлення.

В Європейському Союзі (ЄС) починаючи з 2016 р. застосовується поняття «стійкість» задля підвищення колективної стійкості країн-членів ЄС та громадян, спроможностей союзних інституцій, прав людини та забезпечення сталого розвитку [1].

Сучасний європейський погляд на розуміння стійкості, викладений в Strategic foresight report 2025: Resilience 2.0 [2] визначає її як «...здатність критично важливих систем, інституцій та суспільства запобігати інцидентам, реагувати на них, протистояти викликам, а також адаптуватися до змін безпекового середовища, швидко відновлюючись після потрясінь, що охоплює енергетичну, цифрову, транспортну, безпекову та соціальну сфери...». При чому стійкість нового покоління (Resilience 2.0) має включати здатність передбачати ризики, готуватися до них, діяти проактивно, а не лише навздогін реагувати на наслідки. Отже стійкість є базовим елементом загальноєвропейської безпеки, що створює спроможності кран-членів ЄС стало функціонувати в умовах поточних і прогнозних загроз.

Погоджуємось з думкою дослідників [3] щодо того, що «...потенціал стійкості держави та суспільства як складних систем потребує розвитку та адаптивного управління...», у тому числі шляхом формування національної ідентичності як бази формування національної стійкості. Зокрема з включенням таких складових як управлінська стійкість (здатність держави забезпечувати стабільність та безпеку шляхом забезпечення сталого врядування, верховенства права і кризового менеджменту) та соціальна стійкість через соціальну згуртованість, доступ до освіти та збереження культури.

Як зазначає В. А. Кириленко [4] «...українська національна ідентичність є вагомим чинником консолідації українського суспільства. ... стає дедалі більш вагомим чинником національної безпеки...». Однак процеси глобалізації та євроатлантичної інтеграції України стали певним краш-тестом для визначення спроможностей української ідентичності щодо модернізації з одного боку та самозбереження з іншого.

За триваючої російсько-української війни саме українська ідентичність стала складовою суспільної консолідації громадян довкруг спільних цінностей, таких як збереження української державності та поступ на євроінтеграційному шляху. Але сама по собі національна ідентичність не є одноосібно пануючим об'єднуючим фактором у суспільстві, але одним з консолідаційних чинників у суспільстві, що спирається на спільну історичну пам'ять, культуру, традиції та готовність до взаємодії.

Тобто національна ідентичність в поточних умовах стала соціокультурним феноменом та дієвим фактором забезпечення безпеки і стабільності української держави, що об'єднала суспільство і створила моральний стрижень, що дозволив забезпечити захист національних інтересів. Фактично в горнілі російсько-української війни було завершено формування політичної української нації та процеси національної ідентифікації з руйнуванням міфу про «...триєдність братніх слов'янських народів...» і приналежність України до «руського міру».

На думку Лупація В. [5] «...секрет цієї української формули стійкості ... складається з таких компонентів, як культура та здатність до самоорганізації, культура самооборони, соціальна згуртованість «свій до свого по своє», а також з прагнення свободи та захисту цінностей, внутрішньої екзистенційної свободи та гідності людини. І п'ятий компонент – це культура людяності, яку Україна зберігає навіть у такий непростий момент...».

Говорячи про формування національної стійкості в контексті захисту національних інтересів і цінностей ми насамперед зауважуємо на реалізації державно-приватного партнерства у безпековій сфері з дотриманням принципів демократичного врядування за умови активної участі громадянського суспільства.

Отже, формування національної стійкості через призму ідентичності є процесом зміцнення спроможностей держави протистояти загрозам через консолідацію суспільства навколо спільних цінностей, культури та мови. Відтак усвідомлення власної унікальності, історичної пам'яті та безпекової ролі культури є основою, що дозволяє адаптуватися до загроз та відновлюватися після криз. Наразі можемо виокремити аспекти формування національної стійкості через розуміння національної ідентичності:

- базування національної ідентичності на глибинних зв'язках зі спільнотою з формуванням колективної сили і спільної згуртованості, що є основою національної безпеки;
- визнання національної ідентичності як захисного механізму від зовнішньої агресивної ідеології;
- визначення елементів національної ідентичності як-то історія, культурна спадщина, традиції і символи, що створюють тяглість суспільно-історичних процесів і формують належність до політичної нації;
- стійкість в умовах кризових ситуацій і здатність до відновлення із збереженням національної і культурної самобутності.

Список використаних джерел

1. Council conclusions on the Global Strategy on the European Union's Foreign and Security Policy. URL: <https://www.coe-civ.eu/kh/council-conclusions-on-the-global-strategy-on-the-european-unions-foreign-and-security-policy> (дата звернення: 07.02.2026).
2. Strategic foresight report 2025: Resilience 2.0. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774690/EPRS_BRI\(2025\)774690_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774690/EPRS_BRI(2025)774690_EN.pdf) (дата звернення: 07.02.2026).
3. Князева О. В., Іжа М. М., Дядюра К. О., Пахомова Т. І., Домашевська К. О. Стійкість до небезпечних викликів: український та європейський контекст : навч. посібник. Одеса : НУ «Одеська політехніка», 2025. 175 с.
4. Кириленко В. А. Національна ідентичність та її вплив на суспільну консолідацію і ефективність публічного управління. *Питання культурології*. 2022. № 39. С. 32–39.

5. Лупацій В. Українці мають транслювати світові свою «формулу стійкості». Європейська Бізнес Асоціація. 05.10.2022. URL: <https://eba.com.ua/ukrayintsi-mayut-translyuvaty-svitovi-svoyu-formulu-stijkosti-vypusknyk-mim-volodymyr-lupatsij-pro-upravlinski-pidhody-dlya-vidnovlennya-krayiny/> (дата звернення: 07.02.2026).

ТУРЯНИЦЯ Вікторія Василівна,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права юридичного
факультету ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»,
кандидат юридичних наук, доцент

**ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ ДУХНОВИЧ: МОВА ЯК МАРКЕР
І ФОРМА БОРТЬБИ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ
РУСИНІВ/УКРАЇНЦІВ ПІД ЮРИСДИКЦІЄЮ
КОРОЛІВСТВА УГОРЩИНИ**

Мова була і залишається тонкою об'єктивною субстанцією, що існує в діалектичній єдності з його носієм – народом. Це не тільки один із маркерів приналежності до нації, це її життєдіяльний код, це ДНК, закладений в людину природою. Мова є ядром нації, доцентровою силою, що об'єднує етнографічні маси, формує їх свідомість і самооцінку. Вона стає на всіх етапах розвитку людини одним із природних рушіїв і дороговказом усіх національних змагань, усіх ділянках життєдіяльності народу, бо є органічною складовою в системі фундаментальних природних прав людини, зокрема мовних прав.

Шлях боротьби українського народу за свої природні права і свободи, а саме: за збереження рідної мови на своїй землі надзвичайно важкий і довгий, складний і неоднозначний зі своїми особливостями та історичною специфікою. Адже чимало етнічних земель українців знаходилися під юрисдикцією імперій – царської Росії та Австро-Угорщини.

Мета імперій полягала в асиміляції українців, знищенні їх як нації та мови як важливого ідентифікатора приналежності до свого народу. І сьогодні таку політику здійснює неоімперія – Російська Федерація, розв'язавши повномасштабну війну проти України: захоплення її територій та на законодавчому рівні, що суперечить міжнародному праву, вносить у свою конституцію; перетворює міста і села у привиди; цілеспрямовано нищить цивільне населення домагаючись ліквідації України як держави, її незалежності і суверенітету.